

УДК 316.662.5

СОЦІАЛЬНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КІДАЛТИЗМУ

Дворник М.С., к. психол. н,
викладач кафедри практичної психології
Херсонський державний університет

У роботі постульовано, що дорослішання сучасної молоді свідомо відтермінується або навіть уникається, що вкладено у феномен кідалтизму, характерного дорослим, які мають «дитячі» цінності й потреби та чинять супротив соціальним очікуванням. Соціальними рисами кідалтів визначено переважно такі параметри, як вік від 20 до 40 років, проживання з батьками, часта зміна місць роботи, відкладання шлюбу та народження дітей, наявність специфічних хобі та здійснення відповідних покупок, активне користування віртуальним та закритим офлайн-просторами для просування себе як бренду, створення власного унікального візуального стилю. Серед психологічних характеристик кідалтів описано тривожність, безвідповідальність, егоцентричність, нарцисичність, амбіційність, імпульсивність, орієнтацію на гедоністичне теперішнє, схильність до прокрастинації, невпевненість, залежність та конформність.

Ключові слова: *постмодернізм, соціальні трансформації, вік, кідалт, кідалтизм, діти-бумеранги, дорослі, молодь, підлітки, діти, дитинство, інфантильність, незрілість, безвідповідальність.*

В работе постулировано, что взросление современной молодежи сознательно откладывается или даже избегается, что отражается в феномене кидальтизма, характерного взрослым, имеющим «детские» ценности и потребности и оказывающим сопротивление социальным ожиданиям. Социальными чертами кидальтов являются преимущественно такие параметры: возраст от 20 до 40 лет, проживание с родителями, частая смена места работы, откладывание брака и рождения детей, наличие специфических хобби и осуществление соответствующих покупок, активное пользование виртуальным и закрытым офлайн-пространствами для продвижения себя как бренда, создание собственного уникального визуального стиля. Среди психологических характеристик кидальтов описаны тревожность, безответственность, эгоцентричность, нарциссичность, амбициозность, импульсивность, ориентация на гедонистическое настоящее, склонность к прокрастинации, неуверенность, зависимость и конформность.

Ключевые слова: *постмодернизм, социальные трансформации, возраст, кидальт, кидальтизм, дети-бумеранги, взрослые, молодежь, подростки, дети, детство, инфантильность, незрелость, безответственность.*

Dvornyk M.S. SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF KIDULTISM

It is postulated in the paper that the growing up of today's young people is deliberately delayed or even avoided, what is embedded in kidultism phenomenon which is the characteristic of adults who have childish needs and values and resist social expectations. Social traits of kidults are mainly determined in such parameters as age from 20 to 40 years old, living with parents, frequent change of jobs, delaying marriage and having children, the presence of specific hobbies and making the due purchases, the active use of virtual and private offline spaces to promote themselves as a brand, creating their own unique visual style. There are also described such psychological characteristics of kidults as anxiety, irresponsibility, self-centration, narcissism, ambitiousness, impulsiveness, hedonistic orientation to the present, the tendency to procrastination, uncertainty, dependence and conformity.

Key words: *postmodernity, social transformations, age, kidult, kidultism, boomerang kids, adults, youth, teens, children, childhood, infantilism, immaturity, irresponsibility.*

Постановка проблеми. Сучасна культура, що постулює себе як постмодерн, усе чіткіше уникає визнання однозначності класичних взірців, що проявляється у розмиванні культурних та інформаційних меж, метаморфозах ґендеру та критеріїв дорослості. За останні роки швидкість та змістові характеристики дорослішання у більшості країн світу суттєво змінилися. Серйозної та швидкої модифікації піддано і дитинство, і дорослість як певні стадії, етапи життя людини. Поліцентризм реальності шукає нової мови, здатної вловити динаміку та взаємопроникнення раніше незмінних сутностей. За законом додатковості у нинішній епосі

співіснують такі крайнощі, як дітоцентризм та сегрегація дитинства, стирання демаркаційної межі між дорослим та дитячим світами, інфантилізація та індивідуалізація.

Класична парадигма спиралася на ідею прогресу, відповідно до якої кожна наступна сходинка вище попередньої, вбирає у себе, розвиває те позитивне, що було набуто. Ментальні та соціальні переваги дорослості у класичній картині світу позиціонували зрілий вік як транслятор найбільш бажаних моделей соціального досвіду. У некласичній свідомості ідея простоти та поступальності змінилася розумінням складності, психологічної багатозаровості дитинства і доросло-

сті з альтернативами у проектуванні особистісних можливостей. Нарешті, сьогоднішнє постмодерне осмислення життєвих реалій підтримує взаємоузгодженість існування протилежних соціокультурних логік. Значення незрілого, «варварського» мислення дитини по відношенню до раціональності дорослого перетворилося з маргінального і периферійного на прогресивне. Сьгодні дитяче світосприйняття не просто легітимується, а постулюється як самодостатнє, таке, що несе власні цілі та смисли та може конкурувати з будь-яким реальним хронологічним етапом життя.

Те, що у попередніх домінуючих типах раціональності вважалося зрілістю й успішністю та прив'язувалося до певних життєвих етапів або вікових меж, нині перестає мати маркер розповсюдженості й норми. Закономірним стає виникнення нової форми молодих людей, які проживають своє життя, насолоджуючись молодіжними радощами, піддають сумнівам правомірність традиційних зобов'язань та знаходяться в епіцентрі споживацького суспільства, поступово стаючи еталоном для наслідування старших поколінь. Найменування «кідалт» (з англ. kid – дитина та adult – дорослий) є породженням медійної епохи як означення «нових дорослих», які, досягаючи віку 20–40 років, у своєму стилі життя дотримуються моделей поведінки, властивих такій соціальній групі, як діти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процеси стирання меж між поколіннями та «омолодження» людства, ювеналізація потреб, цінностей і поведінки є предметом вивчення у соціогуманітарних дослідженнях З. Баумана, Д. Берріла, Х. Блаттерера, А. Брзезінської, Л. Гросмана, Дж. Гросса, М. Данезі, Дж. Деберта, Н. Еліаса, А. Калькутта, Дж. Коте, К. Кроуфорд, П. Ласлета, С. Лінна, Х. Маккея, Е. Мері, М. Мід, П. Світмена, Ф. Фуреді та ін. Опис соціальних, поведінкових та ціннісних характеристик постаті кідалта та пошук причин розповсюдження кідалтизму подано у працях Я. Бернардіні, М. Ворони, Г. Карпової, П. МакФедріса, Д. Мамичевої, О. Новосолової, К. Хіє, О. Ярської-Смирнової. Однак серед переглянутої літератури не зустрічається інтегративний аналіз того, якими є соціальні прояви та у чому полягає психологічний сенс кідалтизму, якими є соціальні та психологічні характеристики форми «кідалт».

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати завдання дослідження, яке полягає у визначенні основних соціальних та психологічних рис, характерних постаті «кідалт» в умовах трансформаційного постмодерного соціуму.

Виклад основного матеріалу дослідження. Постмодерна картина світу, що непомітно вплітається та неминуче залучається до сьогodenної наукової та повсякденної реальності, ставить нові вимоги до розуміння споконвічних імперативів. Постмодерне життєздійснення вже не полягає у стабільності, стійкості, виваженості та послідовності, тепер владу захоплюють постання, пошук, процесуальність, калейдоскоп прийнятих і неприйнятих рішень, гнучко впроваджуваних до контексту життєвих практик.

Для сучасної людини вік перестає бути параметричною величиною, що визначає існування у термінах вікових періодів, віків життя, кожен з яких має свою назву і хронологічні межі. Вік – це тепер не обов'язково характеристика психічного, сексуального, фізичного, інтелектуального, душевного та соціального станів людини. Втрачається сенс віку і як стратифікаційної категорії, яка раніше диференціювала суспільство на вікові класи та групи залежно від вікового статусу (дитина, підліток, молодь, дорослий) і визначалася змінами біологічних та соціальних функцій, специфікою професійної діяльності та рівнем освіти. Стираються також межі віку з точки зору аксіології, яка раніше була ефективною у визначенні правил поведінки людини, її прав, формальних та неформальних норм життя у соціумі залежно від вікового статусу і у з'ясуванні негативних, позитивних та нейтральних вікових стереотипів (еталонів) [1].

У літературі зустрічаються означення, що кідалтами слід вважати осіб «20–35 років», «20–40-річного віку», «середнього віку», що занадто прив'язані до своїх дитячих та юнацьких захоплень, мають дитячий смак, дитячу чутливість і слідує дитячим цінностям. Дійсно, потужність стереотипів все ще існує у семантичному вимірі на прикладі використання вербальних упереджень «всі діти чисті душею»; підлітки «важкі»; молоді люди страждають легковажністю; сорокарічні чоловіки перебувають у кризі; люди похилого віку – консерватори; старі люди – воркотуни тощо [1]. Проте спроби класифікувати параметри життєздійснення сучасної людини лише за віковим критерієм видаються абсолютно непродуктивними. Адже в особистій історії людини важко відстежити поступальний безперервний рух від минулого через теперішнє у майбутнє, тому прояви підлітковості можуть сягнути похилого віку, а старечий консерватизм може бути притаманний і юній людині.

Дорослішання стало лише однією з варіацій життєвого стилю, якої за бажання можна уникнути. Світові тенденції демон-

струють ангажованість, захопленість «дитинством» як на індивідуальному, особистісному рівні (легітимація дорослим «внутрішньої дитини»), так і на рівнях соціальному (соціальні проекти захисту та безпеки дитинства; діти як цільова аудиторія маркетингу) та культурному (міждисциплінарна теоретична рефлексія явища; культурні акції, що позиціонують погляд на світ очима дитини) [2]. Це можна пояснити небажанням сьогоденного соціуму старішати і помирати та бажанням отримувати від життя максимальні вигоди та насолоди.

На думку Л. Горалік, психологічна чутливість феномену кідалтизму пов'язана з особливим європейським досвідом дитинства середини – кінця ХХ сторіччя – періодом, не обтяженим глобальними економічними, політичними, екологічними катаклізмами, коли дитинство не тільки здавалося приємним, але й виявлялося у полі зору, у межах досяжності [3]. До того ж, розповсюдження психоаналітичних ідей щодо збереження у безсвідомому подій і сприйняття дитинства сприяло підвищенню психологічної привабливості дитячого досвіду як особливого стану радощів, гри, задоволення, невимушеності для вже дорослої особистості [11].

Повноправність дорослості традиційно пов'язували з такими соціальними маркерами, як незалежність, стабільна робота, шлюб, батьківство, сімейна власність [4]. Однак сьогоденна молодь часто відноситься до кар'єри, стосунків, власності та культури як до проблем, які не мають до них стосунку, тому вони залишають за собою право не задовольняти зовнішні експектації, ніби бунтуючи проти нав'язаного світогляду [5, с. 46]. Та кідалтом можна назвати далеко не будь-якого молодого дорослого, що чинить супротив соціальним очікуванням.

Як правило, кідалтизм проявляється у відмові «ставати дорослими», довго залишаючись у батьківських домівках, змінюючи місця роботи, відтермінуючи створення шлюбів та виховання дітей [5, с. 46]. У ряді країн помічено зростання числа молодих дорослих, які повертаються додому після деякого періоду життя поза родиною: частка тих, хто повернувся до батьківських домівок, зросла з 25% у 1950 році до 46% у 2001 році. В країнах Європи серед осіб віком від 18 до 34 років в оселях батьків проживає 48% жінок та 36% чоловіків; у Японії домівку з батьками розділяє 70% самотніх працюючих жінок у віці 30–35 років, у США із батьками живе 38% усіх молодих дорослих.

Соціогуманітаристика пояснює такі тенденції зростанням інфантилізму [6], ескапізму [7], соціальною деформацією, адже такі молоді дорослі проживають із батька-

ми не тому, що ті потребують допомоги, а тому, що самі користуються їх підтримкою. Вагомим поясненням також слугує економічна вигода через більш низьку якість життя у самотників. Хоча існує і велика кількість обернених прикладів – «золота молодь», яка не полишає батьківські оселі, але їздить на останніх моделях автовок, купує наймодніший одяг від популярних брендів, найсучаснішу техніку та дорогі нісенітниці, покликані підтримувати образ кідалта.

Значна частина дослідників, серед яких Дж. Бернардіні, Ф. Фуреді, К. Кроуфорд, вважає, що кідалтизм – це продукт сучасного споживацького суспільства, в якому ринкові відносини диктують дорослим моду на продукти, першочергово призначені дітям та підліткам. Тому можна вважати, що потреби кідалтів, як і у дітей, є потенційно невичерпними, ефемерними, позбавленими утилітарної цінності. Вони мають велику кількість бажань, однак і часто реальну спроможність до здійснення покупок, тому це успішно застосовується маркетологами. Зокрема, «Лихоманка Пітера Пена» (*Peterpandemonium* як злиття слів: *Peter Pan* – літературний персонаж, який не бажав дорослішати, і *pandemonium* – оселя демонів) продуктивно використовується у рекламистві для зацікавлення у товарах, які нібито повертають споживачів до пори безтурботного дитинства. Тому кідалти є поточними покупцями тематичних книжок, ігор, гаджетів, анімаційних фільмів, коміксів тощо.

Відмінною рисою кідалтизму є певний візуальний образ. Зачіска, одяг, аксесуари, трепетне ставлення до деталей – все має підкреслювати зовнішність кідалта, його упізнаваний стиль. Наприклад, не дивлячись на «несерйозний», на перший погляд, образ марки Hello Kitty, такі товари, як рожевий ноутбук зі стразами чи рожева автівка Mitsubishi, розраховані зовсім не на дітей. Проте образ кідалта є полістилістичним – це не обов'язково ніжні кольори та дитячі прикраси, тут можуть бути присутніми субкультурні елементи гламуру, готів, кіберпанків, емо тощо. Єдиним споживацьким трендом для кідалтів є пролонгація дитинства та молодості, що диктується виробниками товарів та послуг [8].

У зв'язку з такою споживацькою активністю, створенням відповідних хобі та бажанням спілкування та самовираження кідалти об'єднуються у спільноти, переважно через веб-засоби та соціальні мережі. «Нові дорослі», що вбирають реальність шляхом медіатехнологій, відтворюють особливий тип культури, формою вираження якого стає інтерактивність [8]. Складно уя-

вити кідалта, який не грає в онлайн-ігри, у якого немає особистих профілів у популярних соцмережах або власного блогу, де він самостверджується, описуючи події свого життя та просуваючи себе як бренд. Така безпечна публічність у віртуальних практиках стає ключовою потребою кідалтів, адже ще у переважно «дорослому» офлайн-житті вони ризикують зустрітися з інтолерантними випадками. Та втеча від реальності у «красиве життя» все ж відбувається не тільки на просторах Інтернету – кідалти збираються на фестивалях, у шопінг-молах, на специфічних заходах, що маркуються як місця демонстрації своїх молодості, краси, легкості та безтурботності.

Та якими ж рисами психологічного дискурсу наділені невимушені, несамостійні, бунтівливі та крокуючі «у ногу з часом» кідалти? Завдяки теоретичному аналізу отримуємо можливість віднести до психологічного портрету кідалта такі традиційно зрозумілі та вимірювані характеристики і властивості.

Тривожність. Середовищні зміни, масова міграція, недовіра до соціальних інститутів, які раніше були наріжним каменем для безпеки дорослості, створюють умови, в яких кідалти не знаходять сталих орієнтирів, а тому постійно вимушені шукати нові варіанти поставання, бути в потоці останніх новин, не втрачати актуальну інформацію, аби бути адаптованим до ціннісних вибог. Так тривожність стає не просто реакцією на загрозливу ситуацію, а більш-менш стійкою рисою особистості, коли світ здається ворожим, у ньому зчитуються небезпеки для самооцінки та життєдіяльності [9].

Безвідповідальність. «Нові дорослі» більше не слідують освяченим сторіччями ритуалам, що символізували досягнення дорослого віку, готовність нести відповідальність та задовольняти відповідні очікування. Розмивання меж дорослості та її зразків, і, відповідно, меж традиційних соціальних подій, таких як професійне навчання, шлюб, народження дітей, інвестиції у майбутнє, дає змогу кідалтам не піклуватися про регуляцію власного життя, передаючи віжки контролю комусь іншому. З точки зору психології рис, прояви безвідповідальності корелюють із байдужістю, лінівістю, непринциповістю, користоловством, ненадійністю, замкнутістю, зрадливістю, заздрісністю, зарозумілістю, легковажністю, грубістю, пихатістю, хвалькуватістю, цинізмом, мстивістю, нахабністю, самозакоханістю та самовпевненістю [10].

Егоцентричність. Подібно до дітей з теорії Ж. Піаже, кідалти переконані, що їм усе дозволено, і ставлять себе, свій досвід та

свої проблеми у центр будь-яких комунікацій, не звертаючи уваги на присутність й інтереси інших людей. [4, с. 50]. Покоління «постбебі-бумерів» занадто захоплене ідеєю індивідуалізму та поведінкового лібералізму, аби перейматися чимось, що не може бути корисним для них особисто.

Нарцисичність. Самозамилування, самовдоволення і самовихвалювання є фромівськими клінічними ознаками нарцисизму, що вступають у пряму опозицію до соціальності, декларованої кооперацією, відданістю та любов'ю до ближнього. Саме нарцисизм не дає змогу новим дорослим стабілізуватися у побудові кар'єри та сім'ї, адже атитюди кідалтів сповнені неадекватністю оцінки себе та інших. Крім цього, культура індивідуалізму вкорінює в особистості інфантильну етику споживання, у якій категоріям спільності, людей як родичів, коханих, друзів, компаньйонів, сусідів, здатних до кооперації та створення чогось гуртом, практично немає місця [4, с. 52].

Амбіційність. За О. Новосоловою, кідалт – це «гнучкий, енергійний споживач у кедах, навушниках та амбіціях» [11]. Кідалт хоче всього й одразу, наприклад, і фінансових вибог, і морального задоволення від виконуваної роботи. Однак така презумпція не є шляхом до здійснення вибору, а лише пропонує створення нескінченного списку можливих альтернатив [4, с. 50]. Необмеженість здатностей, хай навіть не реалізованих, викликає у кідалтів почуття могутності та створює енергетичний резервуар для життя.

Імпульсивність та орієнтація на гедоністичне теперішнє. Дії, виконувані у відповідь на бажання, не піддаються у кідалтів попередньому раціональному аналізу, а опосередковуються прихованими силами, безпричинними поштовхами [4, с. 49]. Прихильність до миттєвих насолод, протяжне перебування у теперішньому і мізерність інвестицій у майбутнє пропагує бажання отримувати бажане якнайшвидше, тут і зараз. [4, с. 50]. Цей процес, найімовірніше, також пов'язаний із подоланням тривоги і відчуттям небезпеки стосовно непередбачуваного майбутнього. Кідалти не мають змоги на щось очікувати, адже споконвічні маркери зрілості (шлюб та кар'єра) тепер вже такими не є і не виключають можливості розчарування та фрустрації. Небезпека, що криється у майбутньому, провокує посилення вимог до особистісної гнучкості, відсутності очікувань і знецінює навички планування.

Схильність до прокрастинації. Відтермінування як практика також стає властивою кідалтів, з одного боку, через те, що

у боротьбі за миттєвий результат тривалі та ґрунтовні справи програють швидким та мимовільним, а з іншого – через необхідність повсякчасного впорядкування думок, ідей, планів і пошуку особливого стану для їхньої реалізації [12]. До того ж, загальною практикою для кідалтів є відкладання на потім створення родини та народження дітей.

Невпевненість. Постмодерна сучасність постулює неясність та сумніви, що для кідалтів означає безперервну постановку питань щодо маркерів переходу до стану дорослості. Соціальні конвенції стають хиткими, і кідалти ніколи не можуть бути певними, що досягли чогось, та й чи потрібно чогось досягати взагалі [4, с. 49].

Залежність. Звільнення від авторитарної моделі дорослості тягне за собою відсутність прагнення до пошуків незалежності, кідалти тепер не мають доводити і демонструвати свою автономність, адже не збираються мати власних дітей [4, с. 49]. До того ж, вони часто демонструють риси дітей-бумерангів, які, спробувавши самотійне життя, повертаються до батьківських домівок, аби не турбуватися про побутові справи або про вибудовування стосунків із ймовірно значущими людьми.

Конформність. Незважаючи на формальну відокремленість від спільноти, кідалти є залежними від трендів. Універсальна молодіжна культура та постмодерний капіталізм пропагують насолоду різноманітністю, незвичністю, самотністю, екстраординарністю власної персони [4, с. 52]. Однак через гонитву за унікальними пропозиціями кідалти не помічають, як їхня несхожість перетворюється на типовість, а прагнення своєрідності замінюється наслідуванням загальних тенденцій. Оксюморон у тому, що всі кідалти настільки різнопланові і нестандартні, що мали б стати однаковими і передбачуваними, аби виокремитися у кідалт-натовпі.

Сьогодні загальноновживаними стають пропаганда негайного задоволення потреб споживачів, формування попиту на товари без утилітарної цінності через відсутність логіки у закупівлях. Суспільні лідери демонструють толерантність і навіть заохочення людської ірраціональності, що приводить до популяризації цінностей індивідуалізму, приватизації, нарцисизму та прибутковості. Масова культура диктує прихильність до дозвілля та насолоди як базових орієнтирів і продуктів розвитку та щастя. З точки зору антропологічної поступальності, нове покоління, відмовляючись від еталонів авторитаризму, патріархату та маскулітності, шукає альтернативні способи досягнення зрілості, але внаслідок цьо-

го позбавляється ідентичності дорослих. Врешті-решт популяризується анахронічна модель життя, де нелінійність в особистісному розвитку приводить до втечі від біологічного віку як постульованих рамок. Так явище кідалтизму поступово перетворюється у комплексну соціально-психологічну проблему та проблему економіки, політики, культури.

Висновки з проведеного дослідження. Текучі, мінливі, гнучкі умови сьогодення вже не вимагають від особистості дотримання жорстких рамок розгортання життєвого шляху. Вік сьогодні перестає бути параметричним критерієм і не означає певний психологічний або фізичний стан людини, її стратифікаційні, аксіологічні характеристики. Бути молодим більше не означає певний перехідний період між дитинством та дорослістю, це, скоріше, життєвий вибір, нав'язливо пропагований медіасистемами. Дорослішання стає лише однією з варіацій життєвого стилю, якої можна уникнути – це проявляється у поширенні феномена кідалтизму. Кідалти – дорослі люди, що мають «дитячі» цінності й потреби та чинять супротив соціальним очікуванням. Вони відмовляються ставати дорослими, довго живуть з батьками, змінюють місця роботи, відтермінують створення шлюбу та виховання дітей. Кідалти здійснюють необдумані покупки та створюють свій унікальний візуальний стиль, намагаючись подовжити відчуття молодості з плином часу. Вони також є активними користувачами віртуального та закритого офлайн-просторів, де отримують можливість максимально самовиражатися. Психологічними характеристиками кідалтів є підвищений рівень тривожності, безвідповідальності, егоцентричності, нарцисичності, амбіційності, імпульсивності, орієнтації на гедоністичне теперішнє, схильності до прокрастинації, невпевненості, залежності та конформності.

Кідалти вирішують не дорослішати, насолоджуючись нескінченним потенціалом молодості, можливостями відступу в скрутні моменти та відсутністю примар з минулого або майбутнього. Заперечуючи власний вік, приєднуючись до символіки вічної молодості, звільняючись від планування та усвідомленості наслідків, кідалт намагається приховати від себе й світу неприйняття нового образу Я, який, не зважаючи на нього, створює час.

Вивчення генерації осіб із проявами кідалтизму видається перспективною як у подальших теоретичних розвідках, так і у вимірі емпіричної перевірки означених психологічних характеристик та розробці інструментарію для відповідної діагностики.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Орлова Ю. Концепт «вік людини» як предмет наукового міждисциплінарного дослідження / Ю. Орлова // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки. – 2014. – № 6(1). – С. 65–72.
2. Абраменкова В. Образ ядерной энергетики в детской картине мира / В. Абраменкова // Вопросы психологии. – 1990. – № 5. – С. 48–56.
3. Горалик Л. Маленький Принц и большие ожидания: Новая зрелость в современном западном обществе / Л. Горалик // Теория моды. – 2008. – № 8. – С. 259–299.
4. Bernardini J. The Infantilization of the Postmodern Adult and the Figure of Kidult / J. Bernardini // Postmodern Openings. – 2014. – № 5.2. – P. 39–55.
5. Crawford K. Adult responsibility in insecure times / K. Crawford // Soundings. – 2009. – № 41.1. – P. 45–55.
6. Пономарев П. Кидалт / П. Пономарев // Русская цивилизация [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // <http://www.rustrana.ru/article.php?id=347961>.
7. Дединский С. Новое поколение не желает взрослеть / С. Дединский // Реакция. – 2007. – № 15. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reakcia.ru/article/?1587>.
8. «Кидалт вы или обыкновенный человек?» Визуальное производство стиля / [Е. Ярская-Смирнова, Г. Карпова, М. Ворона] // Визуальная антропология: городские карты памяти. – М. : ООО «Вариант», ЦСПГИ, 2009. – С. 294–310.
9. Куриця А. Тривожність як особливість активної людини / А. Куриця // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка. Психологічні науки. – 2008. – Вип. 1. – С. 28–36.
10. Савчин М. Психологія відповідальної поведінки / М. Савчин. – К. : Україна-Віта, 1996. – 130 с
11. Новоселова Е. Соціальна трансформація поняття «взросление» в современном обществе / Е. Новоселова // Государство, политика, социум: вызовы и стратегические приоритеты развития : международная научно-практическая конференция (Екатеринбург, 27 ноября 2014 г.). – Екатеринбург, 2014. – С. 200–202.
12. Дворник М. Соціально-психологічна сутність відтермінування / М. Дворник // Інсайт : зб. наук. праць студентів, аспірантів та молодих вчених / [ред. кол.: І. Шапошникова, О. Блинова та ін.]. – Вип. 5. – Херсон : ПП Вишемирський В.С., 2013. – С. 71–79.